

ΓΩΓΗ ΚΑΤΣΕΛΗ

gkatseli@e-typos.com

Ενα γενναίο κούρεμα είναι η μόνη λύση για τη βιωσιμότητα του ελληνικού δημόσιου χρέους, σύμφωνα με τον πρόεδρο του Levy Economics Institute της Νέας Υόρκης, κ. **Δημήτρη Παπαδημητρίου**. Μιλώντας στον Ελεύθερο Τύπο της Κυριακής, ο γνωστός οικονομολόγος επισημαίνει ότι η ανάπτυξη περνά από τη μείωση της φορολογίας, τις δημόσιες επενδύσεις και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Συμμερίζετε την αισιοδοξία της κυβέρνησης για την πορεία της ελληνικής οικονομίας και συγκεκριμένα τη βεβαιότητα που εκφράζει ότι σύντομα η χώρα μας μπαίνει και πάλι σε τροχιά οικονομικής ανάπτυξης;

Παρά τα συγχαρητήρια και τους πανηγυρισμούς για την επιστροφή της Ελλάδας στις χρηματοπιστωτικές αγορές, η πραγματικότητα είναι ότι η οικονομική και κοινωνική κρίση κλιμακώνεται. Η αισιοδοξία και η βεβαιότητα ότι η ελληνική οικονομία θα ανακάμψει και θα μπει σε τροχιά ανάπτυξης βασίζονται στην ελπίδα. Αλλά η ελπίδα δεν αποτελεί πολιτική. Τα στατιστικά στοιχεία για τους κυριότερους παράγοντες της ανάπτυξης, όπως είναι η εγχώρια ζήτηση, οι ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις, η αύξηση της παραγωγής και των εξαγωγών, εμφανίζουν συνεχή μείωση ή στασιμότητα. Οι επενδύσεις, ίσως ο σημαντικότερος παράγοντας ανάπτυξης του ΑΕΠ, συνεχίζουν να μειώνονται για δύο λόγους. Πρώτον, εξαιτίας της πεποίθησης εκ μέρους των επενδυτών ότι σε μια οικονομία όπου επικρατούν υψηλή φορολογία και συνεχή μείωση των δημόσιων δαπανών, η αναδιοργάνωση της παραγωγικής βάσης δεν είναι εφικτή και, δεύτερον, λόγω της έλλειψης ρευστότητας που επικρατεί στην ελληνική αγορά για νέες και υφιστάμενες εύρωστες επιχειρήσεις από την παρουσία ενός αδύναμου και ασταθούς τραπεζικού τομέα. Είναι ήδη γνωστό από τις εκτιμήσεις της τρόικας και της Τραπεζής της Ελλάδος ότι το τραπεζικό σύστημα θα χρειασθεί περισσότερα κεφάλαια για να περάσει με επιτυχία τα stress tests της ΕΚΤ και αυτό σημαίνει συνεχιζόμενη έλλειψη ρευστότητας τουλάχιστον για το μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Με ένα τέτοιο οικονομικό τοπίο, η κυβερνητική αισιοδοξία και η βεβαιότητα για την επερχόμενη ανάπτυξη είναι απλά ακατανόητες.

Ποια είναι η δική σας εκτίμηση για την πορεία του ΑΕΠ και της ανεργίας και ποιοι θα είναι οι παράγοντες που θα επηρεάσουν τα μεγέθη αυτά το επόμενο διάστημα;

Όπως έχει αποδειχθεί, η κυβέρνηση ακολουθεί μια πολύ λανθασμένη πολιτική που βασίζεται στη λιτότητα. Οι δείκτες ανεργίας, οικονομικής ανάπτυξης και ΑΕΠ, όπως δείχνουν οι τελευταίες προσομοιώσεις του μακροοικονομικού μοντέλου του Levy Economics Institute, δεν είναι ενθαρρυντικοί. Η ανάπτυξη του ΑΕΠ, βασισμένη στην υπόθεση ότι η οικονομία έχει πλέον πιάσει πάτο, που ωστόσο δεν είναι διόλου βέβαιο, θα είναι περιορισμένης εμβέλειας και δεν πρόκειται να δημιουργήσει ένα σημαντικό αριθμό θέσεων εργασίας. Για να μπορέσει η οικονομία να απορροφήσει το επίπεδο απασχόλησης που έχει χαθεί από το 2008 μέχρι σήμερα, περίπου 1 εκατομμύριο θέσεις εργασίας, απαιτείται ταχεία και μεγάλη αύξηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, κάτι που ωστόσο δεν φαίνεται εφικτό για την ώρα αλλά ούτε σε πιο μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Ο παρατηρούμενος ρυθμός δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας είναι μικρός και θα χρειασθούν περισσότερα από δεκαπέντε χρόνια μέχρι να επανέλθουν τα ποσοστά ανεργίας στα προ κρίσης επίπεδα. Η πεποίθηση ότι με την επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης ο ιδιωτικός τομέας προσλαμβάνει τους άνεργους εργάτες, τους ειδικευμένους και ανειδίκευτους νέους, είναι απλά επιστημονική φαντασία. Η εμπειρία δείχνει ότι η σχέση μεταξύ της αύξησης του ΑΕΠ και της αύξησης της απασχόλησης έχει εξασθενήσει εδώ και πολλά χρόνια. Η μόνη δυνατή λύση, με ιστορικά επιτυχή αποτελέσματα, είναι η υλοποίηση ενός μεγάλου προγράμματος εγγυημένης απασχόλησης, βασισμένο σε μια διαφοροποιημένη μορφή του

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Β. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

(Πρόεδρος Levy Economics Institute της Νέας Υόρκης)

ΜΟΝΗ ΛΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΚΑΙ ΓΕΝΝΑΙΟ ΚΟΥΡΕΜΑ

Χρειάζονται στοχευμένες πολιτικές απασχόλησης και δημόσιων επενδύσεων

Η κυβέρνηση προσέφυγε στην υπερφορολόγηση των εισοδημάτων και των περιουσιών των Ελλήνων φορολογουμένων εκτιμώντας ότι με τον τρόπο αυτό μπορεί να επιτύχει μια ταχύρρυθμη δημοσιονομική προσαρμογή και υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα. Πώς εκτιμάτε εσείς ότι επηρεάζει την πορεία της οικονομίας αυτή η επιλογή και ποιο, κατά τη γνώμη σας, μίγμα οικονομικής πολιτικής θα ήταν το πιο αποτελεσματικό για την επίτευξη μιας μόνιμης και βιώσιμης δημοσιονομικής εξυγίανσης;

Μια πολιτική δημοσιονομικής εξυγίανσης που καταλήγει σε καταστροφικά αποτελέσματα, όπως στην περίπτωση της Ελλάδας, δεν μπορεί να θεωρηθεί επιτυχής. Το γεγονός ότι έχουν επιτευχθεί πρω-

τογενή πλεονάσματα δεν αποτελεί απόδειξη ότι η οικονομία είναι υγιής. Ανάπτυξη σε συνδυασμό με την αφαιμάξη πόρων για την αποπληρωμή τόκων και χρέους είναι ένα πρωτοφανές και οξύμωρο φαινόμενο. Η οικονομική θεωρία στην οποία βασίζεται αυτή η πολιτική έχει προ πολλού απαξιωθεί. Η επίτευξη πρωτογενών πλεονασμάτων μπορεί να θεωρηθεί θετική εξέλιξη μόνον όταν αυτά χρησιμοποιούνται για παραγωγικούς σκοπούς. Η οικονομική πολιτική που έχει άμεσα ανάγκη η Ελλάδα είναι μια αναπτυξιακή οικονομική πολιτική, η οποία ωστόσο μπορεί να προκύψει μόνο αν απεγκλωβιστεί η χώρα από την παγίδα του χρέους και στραφεί σε στοχευμένες πολιτικές απασχόλησης, δημόσιων επενδύσεων και παραγωγικής αναδιοργάνωσης. ■

προγράμματος κοινωφελούς εργασίας κατά το πρότυπο της λεπτομερούς πρότασης που έχει κάνει μια ερευνητική ομάδα του Levy Institute υπό την ηγεσία της ερευνήτριας Ράβια Αντωνοπούλου.

Ποια θεωρείτε ότι είναι η πιο ενδεδειγμένη λύση για τη ρύθμιση του υπέρογκου δημόσιου χρέους της χώρας μας, δεδομένου ότι αυτή τη στιγμή ανέρχεται στο 173% του ΑΕΠ και έχει καταστεί και πάλι μη βιώσιμο;

Η μέχρι τώρα εμπειρία των χωρών που βρέθηκαν υπερχρεωμένες, όπως είναι τώρα η Ελλάδα, δείχνει ότι η μόνη λύση για το υπέρογκο δημόσιο χρέος είναι ένα μεγάλο και γενναίο κούρεμα. Αυτή τη διάγνωση προτείνει και το ΔΝΤ με βάση τη μακρόχρονη εμπειρία του σε χώρες της Λατινικής Αμερικής, της Ασίας και της Αφρικής, αλλά και με βάση την εμπειρία της Ευρώπης, όπως μας διδάσκει η ιστορία από την περίπτωση της μεταπολεμικής Γερμανίας. Η πανίσχυρη γερμανική οικονομική μηχανή που παρατηρούμε σήμερα οφείλει την ύπαρξή της στην απελευθέρωση της Γερμανίας από τα δεσμά του χρέους μετά τον πόλεμο. Οι λύσεις που προτείνονται για το χρέος της Ελλάδας από την Ε.Ε., και ειρωνικά από την ίδια την Γερμανία, όπως η μείωση των επιτοκίων και η επέκταση της αποπληρωμής του χρέους, θα συμβάλουν στη συνεχή αναίμικη ανάπτυξη της οικονομίας, στην αυστηρή επιτήρηση της χώρας και την εξάρτησή της από την Ε.Ε. για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα. Αυτό δεν διαφέρει από το δόγμα της αποικιοκρατίας. Όμως οι μεγάλοι οραματιστές της Ε.Ε. είχαν κάτι διαφορετικό στο νου τους. Σε αντίθεση με τις στρατηγικές που ακολουθεί σήμερα κυρίως η Γερμανία, πίστευαν σε μια Ε.Ε. βασισμένη αφενός στην οικονομική και πολιτική σύγκλιση για όλα τα μέλη-κράτη και αφετέρου στη πλήρη συμμετοχή τους στις πολιτικές ανάπτυξης και ευημερίας.

Παρά την εφαρμογή του οικονομικού προγράμματος που είχε ως στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και τη μετατροπή του αναπτυξιακού μοντέλου από καταναλωτικό σε παραγωγικό και κατ' επέκταση εξαγωγικό, οι ελληνικές εξαγωγές τόσο το 2013 όσο και φέτος κινούνται πτωχικά. Πού οφείλονται αυτές οι αρνητικές επιδόσεις κατά τη γνώμη σας και τι πρέπει να γίνει ώστε οι εξαγωγές να λειτουργήσουν ως μοχλός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας;

Παρά την πρωτοφανή μείωση των ονομαστικών (κατά 24,8%) και των πραγματικών μισθών (κατά 28,7%) από το 2010 μέχρι σήμερα, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας με όρους κόστους εργασίας δεν απέδωσε τα προσδοκώμενα οφέλη όσον αφορά στην αύξηση των εξαγωγών επειδή συνοδεύτηκε από τη μείωση της παραγωγής και της παραγωγικότητας. Επίσης, η υπερ-εξάρτηση από τον τουρισμό δεν έχει αποφέρει μεγάλα αποτελέσματα, παρά τα πολλά εκατομμύρια αφίξεων, καθώς ο τουρισμός παραμένει κατά 29% χαμηλότερος από τα κορυφαία επίπεδα του 2008. Η στρατηγική της τρόικας για την Ελλάδα, που προσδοκά στην τόνωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης σε συνδυασμό με την επίτευξη ενός πρωτογενούς πλεονάσματος, σημαίνει ότι το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών θα πρέπει να κορυφωθεί στο 4% του ΑΕΠ μόνο και μόνο για την αποπληρωμή των τόκων του δημόσιου χρέους. Ωστόσο, αυτό είναι απίθανο να συμβεί εκτός και αν η κυβέρνηση πιστεύει ότι η Ελλάδα μπορεί να αναδειχθεί σε μια «νέα Γερμανία», κάτι που είναι επίσης σενάριο επιστημονικής φαντασίας. Εν ολίγοις, αυτό που απαιτείται είναι η εφαρμογή μιας πολιτικής που συμπεριλαμβάνει μείωση της άμεσης και έμμεσης φορολογίας, ένα καλοσχεδιασμένο πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων και δημιουργίας θέσεων εργασίας που θα αντιστρέψει την πορεία της εγχώριας ζήτησης και θα συμβάλει στην αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων για την επέκταση των εξαγωγών. ■